

تفسیرهای انحرافی

از صلح حدیبیه

بازخوانی ماجرای «صلح حدیبیه»، از مهم‌ترین رویدادهای صدر اسلام و از وقایع سال ششم هجری این روزها موضوعیت پیدا کرده است؛ چرا که این سند مهم، تاریخی و راهگشای نرمش قهرمانانه را عده‌ای می‌خواهند مستمسک بی‌غیرتی خود قرار دهند.

ماجرای این بود که پیامبر (ص) پس از فتوحات چشمگیر در بدر، بنی‌نضیر و احزاب و استقرار کامل اسلام در مدینه، به منظور تحقق اهداف بلندی از قبیل جذب قبایل مشرک عرب به اسلام، تبلیغ عظمت و عزت اسلام و مسلمانان و ضمناً تجدید دیدار مهاجران با خویشاوندان خود، آهنگ انجام حج عمره نمودند و این برنامه را به نحوی تدارک دیدند که در هر صورت به نفع مسلمانان و زیان مشرکان قریش تمام می‌شد؛ چه موفق به انجام عمره بشوند و چه مشرکان مانع ایشان شوند.

پیامبر (ص) به سمت مکه حرکت کردند و در محلی به نام حدیبیه اردو زدند؛ مشرکان پس از اطلاع، از ورود ایشان به مکه ممانعت کردند. مشرکان نمایندگانی را خدمت پیامبر (ص) اعزام کردند و پس از چند دور گفت‌وگو و مذاکره میان نمایندگان قریش با پیامبر (ص)، سرانجام پیمانی هفت ماده‌ای به نام «صلح حدیبیه» میان پیامبر (ص) و قریش به امضا رسید. در جریان تدوین این پیمان صلح و در برخی مفاد آن، مطالبی حذف یا اضافه شد که از نظر برخی مسلمانان عقب‌نشینی پیامبر در برابر مشرکان تلقی می‌شد که ظاهراً هم‌چنین بود اما سرانجام این صلح، نشان داد که حرکت پیامبر اکرم (ص) چقدر حساب شده و دقیق بوده است.

حذف بسم‌الله الرحمن الرحیم از ابتدای متن و واژه رسول‌الله از کنار نام پیامبر (ص) و نیز بند ۲ این پیمان که مسلمانان را موظف به بازگرداندن مسلمانان فراری از قریش می‌کرد ولی در مقابل مشرکان مکه را از چنین تعهدی معاف کرده بود، مواردی بود که برخی یاران پیامبر (ص) را آزار می‌داد و آن را بر نمی‌تابیدند.

این روزها نیز برخی با استناد به پیمان صلح حدیبیه و حذف و اضافه‌های آن در صددند با دادن امتیازهای پی‌در پی به ۱+۵ و در حقیقت آمریکا در مذاکرات هسته‌ای خود را جای پیامبر (ص) نشانند و منتقدان را مسلمانان داغ و افراطی معرفی کنند که در صدر اسلام هم نمونه آنها وجود داشته و بر پیامبر (ص) نیز ایراد می‌گرفتند! در این میان چند نکته مهم عمداً یا سهواً از نظر دور نگه داشته می‌شود که می‌توان آن را تحریف این واقعه مهم و درس آموز صدر اسلام دانست.

نکته اول این که هدف اصلی پیامبر (ص) از سفر به سمت مکه انجام حج عمره بود که گرچه در آن سال محقق نشد اما قریش در این پیمان پذیرفت از سال بعد هر سال به مسلمانان اجازه چنین سفری را بدهد که داد. آیا در مذاکرات هسته‌ای، آمریکا یا همان به اصطلاح کدخدا پذیرفته است که با یک سال تأخیر حقوق هسته‌ای ایران را به رسمیت بشناسد یا تحریم‌ها را لغو کند؟

نکته دوم، صلح حدیبیه آنچنان با تدبیر منعقد شده بود که هنوز پیامبر (ص) به مدینه نرسیده، خداوند با نزول سوره فتح «انا فتحنا لک فتحاً مبیناً» نوید فتح بزرگ را به مسلمانان داد و قریش پس از مدت کوتاهی خواهان لغو برخی مفاد آن شد و سرانجام در کمتر از سه سال کل این پیمان از سوی مشرکین نقض شد. آیا مفاد مورد نظر در توافق هسته‌ای هم به گونه‌ای است که موجب فتوحات بزرگ برای ایران اسلامی شود و آمریکایی‌ها پس از مدتی، برخی یا تمام آن را بخواهند نقض کنند؟

سومین نکته اینکه، صلح حدیبیه آنچنان فرصتی برای پیامبر (ص) عظیم‌الشان اسلام فراهم آورد که با آسودگی از آزار قریش، اسلام را جهانی کرد و دو امپراتوری بزرگ آن زمان یعنی ایران و روم و همچنین حبشه هدف تعالیم اسلام قرار گرفت. این پیمان همچنین موجب شد مسلمانان سال بعد با تعدادی بمراتب بیشتر به مکه رفته و حج عمره بجا آورند و سرانجام در کمتر از سه سال به دلیل نقض پیمان از سوی مشرکین قریش، مکه به دست مسلمانان فتح شود. آیا مذاکرات هسته‌ای فعلی نیز چنین پیامدهایی برای ایران اسلامی دارد یا آغاز زیاده‌خواهی‌های دیگر آمریکا در موضوعات حقوق بشر، توان دفاعی کشور و حضور منطقه‌ای ایران خواهد بود؟

و نکته آخر و مهم‌تر از همه این که در ماجرای حدیبیه این پیامبر (ص) بود که با انعقاد پیمان صلح و نرمش‌های حین تدوین آن موافق بودند و برخی مسلمانان از سر غیرت یا بی‌بصیرتی مخالف، نه امروز که رهبر معظم انقلاب که مطابق اندیشه‌های اسلام ناب و بنیانگذار انقلاب اسلامی جانشین پیامبر (ص) هستند، مخالف نرمش‌های ذلیلانه‌اند و عده‌ای که چشمشان به دست دشمن است بر چنین نرمش‌هایی اصرار می‌ورزند!

پیمان صلح حدیبیه عالی‌ترین مصداق نرمش قهرمانانه است که اوج تدبیر نهفته در آن را از نتایج شگفت‌آفرینش برای عظمت اسلام و مسلمانان می‌توان دریافت و امروز نیز در صورت امید به چنان دستاوردهایی چنان نرمش‌هایی شدنی بلکه لازم است، امانمی‌توان اجازه داد با دستاویز قرار دادن این اقدام الهی پیامبر (ص)، غیرت و عزت ملتی بزرگ و شجاع مورد دست‌اندازی قرار گیرد.